

PATRONES DE ESTIGMATIZACIÓN Y ESTEREOTIPOS HACIA LAS PERSONAS DEFENSORAS

Asociación de Cabildos Indígenas de
Villagarzón Putumayo - ACIMVIP

Material construido, traducido y editado en el marco del resumen ejecutivo de la investigación *Patrones de estigmatización y estereotipos hacia las personas defensoras*, del español a la lengua indígena inga, en el marco del proyecto: Nuevas narrativas locales para combatir la desinformación y la estigmatización sobre la acción de defensa de los derechos humanos y el periodismo comunitario en Colombia.

Alba Marcela Leiton Jacanamejoy
Dinamizador de la traducción del resumen ejecutivo¹

La presente publicación ha sido elaborada con el apoyo de la Unión Europea. Su contenido es responsabilidad exclusiva de la Asociación de Cabildos Indígenas del Municipio de Villagarzón Putumayo – ACIMVIP, y no necesariamente refleja los puntos de vista de la Unión Europea, Protection International o Verdad Abierta.

¹La versión traducida del idioma español a lengua indígena inga del resumen ejecutivo de la investigación, *Patrones de estigmatización y estereotipos hacia las personas defensoras*, ha sido producida siguiendo las directrices de la Asociación de Cabildos Indígenas del Municipio de Villagarzón Putumayo - ACIMVIP. Es importante señalar que el estilo lingüístico, incluyendo la gramática, sintaxis, el acento, dialecto y la forma de escritura, responde a las particularidades culturales y comunicativas del territorio

Imasa sugkunata iakichispa kausachinakun, panda rimaspa tukui runa michadurkunamanda, sugkuna sugllapi michai maskaspa kadurkunamanda. Chasa kasper, chaian michangapa tukuikunamanda suma kausaikuna.

ATUN LLAGTAKUNA MICHADURKUNA ATUN LLAGTAPI COLOMBIA SUG SUTICHIRISPA SUTIPA PASKASKA.

Suglla. kawachispa ima tian kai kilkapi.

Tiankuna sug runakuna paikuna suma achka michankuna amchi llagtakunapi nukanchipa kausaikunata, rurankuna tukui purakunawa, michankuna kausai, iuiiai, iachaikui, allilla kangapa. paikuna pas ministinkuna iachanga, tapunga sug iuiaikuna, ministinkuna rimaringa sugkunawa, chasa alli ruraikuna rurangapa. Chi alli kausaita samuikuna, sumita kausangapa atun llagtapi Colombia kawachidukan achka kai ruraikuna, chipas kawachispa riku runakunata imasa katichinkuna giru kausachispa, mana suma rimaspa paikunanda. Mana suma kausaspa kankuna sug purakuna, tukuikunamanda alpa mamitamanda tukui chipi kausadurkunamanda michai maskaspa rinakudurkunata.

Chasa kasper Sug atun llagtakuna michadurkuna alli iuiaspa surkuskakuna sug pangakuna sutichispa. “Mana suma purakunata, chasallata amchi llagtakunata, sugkunata mana sakispa rinakun allilla kausachukuna, nispa runakunamanda panda iuiaikuna, “sugkunawa iapachirispa sutipa rimangapa. Kai ruraikunawa musu iuiaikuna rurangapa tukuiwa tukuimanda michadurkunawa,” maki kuarispa mana nukanchipa purakunawa, sutichirispa sutipa rimangapa kanchi. Chi tapuchi rurankuna ashka llagtakuna kai atun llagtapi Colombia ninakun Santander, Vichada, Bolívar, Cauca, Huila, Putumayo chasallata Montes de María, kaskata Bolivar chasallata Sucre.¹

¹ Suglla, Paikuna sugllapi iapachirispa kai tapui ruraikuna rurankuna: (i) Resguardo Indígena Nasa-Páez (Huila), (ii) 8 organizaciones sociales de la región de Montes de María, a saber: La Asociación de Mujeres de Colosó (AMUCOL); la Coalición Grupo por la Defensa de la Tierra y el Territorio de Córdoba; Las Superpoderosas; la Red de Mujeres del Norte; la Corporación de Desarrollo Solidario (CDS); Organizaciones de Población Desplazada, Étnicas y Campesinas (OPDs Montes de María); el Equipo de Comunicación Rural y la Mesa por el Derecho al Agua.

Kai tapuikuna kallarinkuna rurangapa añangu wairurii killapi, iskai waranga iskai chungu kimsa watapi riin iskai waranga iskai chungu chusku watakama. Chimanda sug wachu kallarín musu wata kallariura, tukurigsamun iskai waranga iskai chungu chusku watapi, kai sug atun llagtakuna michadurkuna. paikuna Kawaspa Tapunga kallarinkuna purakunata imasa paikuna kausankuna, imasa iuiankuna, iachaikuspa nukanchi purakunawa, kawaspa imasa paikuna kausanakurka, imasa sugkuna mana suma kausai kausachinakunka, chimanda chi panda Rimaikunata sugma ruraspa, kawachispa aillugkunana llagtakunata imasa sutipa kausanakurka, chasa allí iapachinakuchu sumita kausangapa.

Imasa paikuna iachaikunkuna llagtakunawa rurankuna, kai iapa alli kantukuiwa rurangapa, chi alli kausaita samuikuna sumita kausangapa, chasa churankuna chagpipi ruraikunata. Chimanda tapudurkuna kallarinkuna ullanga imasa sutipa runakuna michaspa kadurkuna kausanakurka. Kawaspa imasa chi mana suma kausai tukuita nanachin iakichichirispas kausachin. kai kausamanda kallarinkuna rimangapa ima niraiagta chi mana suma kausachii, chasallata chi llulla rimaitakuna.

ruraikunapas karkakuna kawangapa imasa kai atun llagtapi Colombia kawachinakun, imasa puchukankuna nispas, ima munanchi pashlanga nukanchipa kausaimanda, imasa nukanchipa iuiaita, sug kunata, sug runakunata chasa iapachinakun kai ruraikuna rurangapa.

(iii) Asociación de Cabildos Indígenas Inga del Municipio de Villagarzón (Putumayo) y la red de comunicadores del resguardo Putumayo. (iv) Resguardos de La Pascua, La llanura y el asentamiento El Trompillo (Vichada), (v) los Tejidos de comunicación y Defensa de la Vida de la Asociación de Cabildos Indígenas del Norte de Cauca (ACIN) y (vi) el Comité Permanente por la Defensa de los Derechos Humanos (CPDH) - Capítulo Norte de Santander y la Asociación de Radios Comunitarias de Norte de Santander (RADAR).

Chasa nispá, amchi llagtakuna mana karkakuna kawangamandalla, sugkuna tapungamandalla, paikuna pas karkakuna tukuikunawa nukanchipa iuiái kausai tandachingapa, ningapa imasa sugkuna, runakunata kausachinakun, ima amchi llagtakunapi ministinakun, chasallata karkakuna kilkaspa, suma iuiarispá ima sakingapa kastata. Kai niraian, tukui ruraikuna rurankuna tandachirispá runamichadurkuna, tapuchidurkunawa pas chi tandachiridirukunapi, chasa iuiaspá runakunapa rimai kausa rurarin runa michadurkunamanda, Kaipi kawachirin imasa iakichirispá, wañuchispá kausachinakun, tukuikunata, runa michadurkunata paikuna suma kausai tukuikunamanda purispá maskanakuskata, chasallata imasa ianga rimaikuna sugkunama rinakun sug rimaikuna kawachispá.

Chasallata kai rurai tapuchiikuna mana karkakuna iuaringapaglla, iachangapaglla imasa runakunapa ruraikuna karkakuna, kaipas kan kawachingapa imasa sug iurakuna atun llagtakunamanda kausachinakurka runakunata paikunapa alpahunapi, chasallata kawachinkuna imasa runakuna, paikunapa purakunawa tandachirispá iuiachirispá ruranakun mana sakiringapa tukuchichukuna chi llakichiikunawa, chasa ñugpama suma iuiái, kausai wawakunamanda sakingapa. Chasallata kawachiku imasa runa michadurkuna nukanchimanda suma kausai maskadurkuna, kausanakun chi llakiikunawa, chipi pas kawachiriku ima runa michadurkuna tandachirispá sugllapi suma iuiarispá ruranakun mana tukuringapa kai alpahunapi, chasallata michangapa paikunapa ruraikunata maikan panda iuiaiwa kaskata.

Chasa kaspá, suma iuiarinkuna runakuna iura tapuchidurkunawa, chimanda surkunkuna chusku alli ñambikuna kaikunawa ruraikuna rurangapa:

Suglla. Alli ruraikunata, iuiaikunata sinchi wataspa, tukuimanda suma kausai maskaspa, mana sugkuna nanachispá purichinakuchu, chasa sumaglla ñugpama kwaspa mana sakirispá alli samuikunata manchachichukuna: chasa kaspá sug ñambi ninkuna, maskasunchisi ima kausaikuna nanachispá, manchachispá kausachinakun,: iskai ñambi iuiaringa imasa michachingapa karin runakunata chipi kaskakunata.

Iskai. Paikunapi alpahunapi maipi tukuikunawa tiarinkuna iuiangapa suma kausai maskaspa, imasa micharingapa kankuna runa michadurkunawa iapachirispá iura michai maskadurkunawa. Kai iuiái kan iuiachiringapa imasa runakunamanda nukanchipa

llagtakunapi, chi manachiikuna chi llanga rimaikuna manchai kawachinakun tukuikunamanda.

Kimsa. Tandachirispasuma iuiaringapa iurakunawapas, chasa maskangapa ima niikuna, ruraikuna sungu nanachinkuna. Kai iapachin imasa sugkunawa rurangapa karin kai alli kausaikuna pashlariikuna kawachingapa, imasa chi rimaikuna sungu nanachinakun.

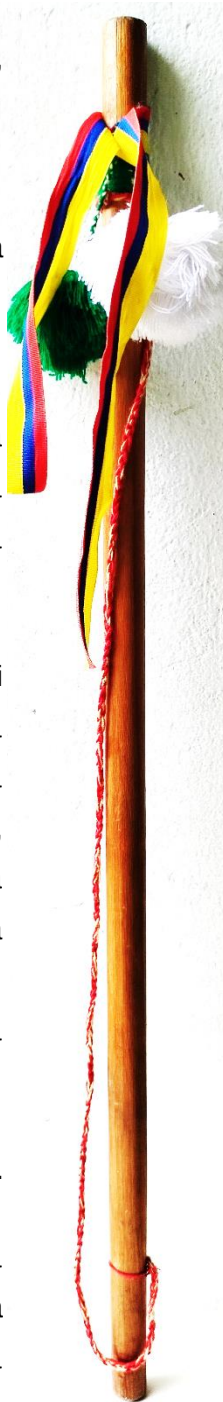
Chusku. Imakunapas ruranga imasa sugkunata kawachingapa karin, chasa kawachingapa musu iuiakuna chipi nispa imasa kai alpapi sutipa kausanakunchi.

Pishka. Kawakungapa ima sugpi runakunamanda ninakun, chasallata kawachinakun. Kawaspa chi pangakunapi sutichiskata sutipa suti. Kai panga alli kan kawangapa, chasallata iachangapa sutipa u ianga sugkunapi ninakuskata, runa michadurkunamanda, paikuna kaspas amchi llagtakunapi tukuikunapa michadurkuna, munaspa, ruraspa rinakun imasa ñugpama wawakunata suma kausai karangapa.

Kai wachukuna sinchi iuiakunawa kawarinkuna ñambisina, kai kallarispas kawangapa chi sinchi iakichiikuna, mana allilla kausachispa, chasallata ianga sugkunata nispa, utka utka rimarispas llagtakunawa. Chimanda, iuiachirispas mana kai iakichiriikunamandalla. iukankunas pas iuiaringas imasa sugkunatasaiaringapas kankunas lisinsiarinas. Chillapita ninkunas, kuna, saiachinas chi ruraikunas, mana runa lisisnsiadurkunatasakispas rurachukunas allilla paikunapas rurai. Chasallata munanakun rurarichusuma katichiikunas, kilangapas munaikunas chi punchakunapi niskapi mana kungarinas, Chi sutichiskakunatas: kawai, rimai, rurai, iuiarispas rimai, alli kawai ruraikunatas, iuiarispas imasa ruraikunas ministin rurangas iapachirispas tukui runakunawa.

Iskai. Imasa kawachinakun llakichispa kausachinakuskata kai atun llagtapi Colombia.

Atun llagtakunas michadurkunas panga kilkadukunatas kawaskapi, ninkunas, tarinchi imasa llakichispa kausachinakun runa michadurkunatas, kai nanaikunas paikunamandas wasamandas samunakuska ña ashka watakunamandas. iukaspas achkas iuiakunas rimanakungapas imasa chasa kaskatas, munankunas saiachinas chi iuias micharinas. Saiachii munanakun munai micharinas, kai panda iuiaiwas kichuspas rinakun paikunapas ruraikunas, nispa chi mana alli mi kan.

Chi pas ninakun runa michadurkunamanda Kai ruraikunasi mana suma ruranakun, chasa kawachinakun sug kunata, warmikuna kagmanda, mana kulki iukagmanda, sugura nukanchi pura kagmanda. Chasa ninkuna, iana warmi kagmanda, nukanchi pura runakuna warmi kaspa, ninkuna manasi iuiiwa ruraikuna ruranakun, nispa asllitalla mi kankuna chimanda ianga chasa rimanakun.

Sug nanachi ninkuna, atun llagtapi tiankuna amchi llagtakuna, paikuna kankuna iapa karupi, chimanda chasa kai alpakunapi iakichinkuna, chasa kausachispa ,kankuna, karu kagmanda mana rimarinkuna chaupi llagtapi kausadurkunawa, kai rurai kawachiku, runakawachidurkunata karu kausadurkunata amchikunasina, mana alli kaskasina, nispa rimankuna iurakuna chaupi llagtapi kausadurkuna, nukanchi allilla ruranchi tukui ruraikuna chi kausamanda, kai ruraikuna karumandakunapa, mana kawachinkuna kai atun llagtapi. Nispa niimapa allimi kan.

Chasa nispa, kai rurai tapuchiikuna iapachinkunasi maskaspa pangakunapi kilkadu kaskakunata, chimanda runa michadurkunata, ullankuna paikunapa rimaikunata. Kai tukui ruraikuna maskaspa, kawachingapa karin, imasa kai iakichiikuna, chi ianga rimaikuna, mana kankuna kai punchakunamandalla, chi manchai, chi nanai kausaikuna, kankuna achka wasanimanda asllitakunapakausa chasa kausankuna. Atun llagtakuna michadurkunapa ruraikunawa, alli kawachiku, kai iakichiikunata kankuna achka wasanimanda kai atun llagtapi. Chasa nispa chira achka nanaikuna, iakiikuna tian amchi llagtakunapi, chasa kaspa iurakuna achka iukadurkuna, mana sumaglla tukuia runa llagtakunata kawanakun.

Kimsa. Mana allí kausachispa, iakichispa, ianga rimaspa, runa michadur suma kausai maskadurkunamanda.

Wasa niskasina, chi mana alli sutichiskata, kan llakii panda churadu runakunata, chasallata niraian imasa runamichadurkunata mana allilla kausachinkuna. Kai tapui ruraikuna ninakun, kankunasi makimanda apiridu ianga rimaikunawa, chi atun willadurkuna ninkuna sug atun llagtakunapi, chasallata amchi llagtakunapi pas.

Chasa nispa, iuiarinchi kai ruraikuna suma iachangapa, iukarkanchi iachaikunga ima kaskata chi rimaikuna sug iukaikunawa, chiwa ninchi kai ianga rimaikuna, sug iuiaikunapi tarpurin ianga rimai. Kai niraiaskakunata runakunamanda kankuna apirispa mana suma iuiaikunawa. Sug rimaipi, kai rimaikuna rurankuna sugkunamanda kawachi, amchi nichispa mana alli kaskasina.

Chasa iachaspa sugllapi ruraikuna ruraspa, atun iagtakuna michadurkuna kawachinkuna kai puchukai ruraikuna amchi llagtakunata, paikuna ninkuna imasa kai tukui nanachiikuna, mana suma kausachinkuna tukui punchakuna, chasallata ninkuna imasa kuti tukui punchakuna chasallata kausachinkuna. Chasallata achka kawarin, michai nukanchipa allí kausaimanda, sug kuna kawankunasi nukanchita mana ullagsina mana allí kausagsina, nispa kutimi munankuna. Nama kawankuna nukanchipa suma kausaita allí kaskasina michangasina, nukanchi sutipa munaskasina. Sug kuna kawankuna manchaikuinta mana alli kaskasina. Chimanda, kai iuiakuna munaikuna sinchiiachinkuna sugkunamandalla, chasa ruraspa sug kunata allí, sugkunata mana allí paikunawa kangapa, chasallata imasa antiwa pashlukuna pashlankuna.

Imasa wasa niskasina, kai rurai tapuchiikuna ninkuna niraiansi, tapuikuna imasa llagtakunapi rimankuna chasallata kausankuna. Kai niraiansi imasa niskata kai pangakunapi kilkadu, niraiansi imasa runakuna niskata, chi tukuikunawa iuiachirispas tiariskakunapi. Chaiankuna ningapa, alli mi kankuna kai tiarichirispas iuiachiringapa. Chasa nispa nisunchi kai iuiarichisispas tiaridirukunapi tukui kunawa (iuiachispas iuiaita ima rimaikunamanda pas), chi rurai tapuikuna tukuikunawa ruraipas, chi mana alli sutichiskata, rurankuna mana suma iuiakuna, niraiaspas kai amchi llagtakuna sugma kankuna. Chasallata chi mana allí Kausaikuna, llapachirin ianga rimaikunawa, antiwa pashlukuna sug iuiakuna tarpuspa. Chasallatata, kai mana suma kawarin, sug kunapi mana suma kawachinkuna, sugma rurankuna runamichadurkunapas maskaikuna, chasallata manchais kan paikunapas kausai, kawachinkuna mana suma runakuna kaskasina.^{iskai}

^{Iskai} Chi rimaikunata allí iuiarispas, (ACD) kan iachaikungapas imasa rimaita rimadiru kan, kawachingapas sugkunata atunkagsinas chasa nanachispas sugkunapas kausai chasallata sugkunapas, kilkai, rimaikuna pas. Kai pas niiku imasa rurangapas kankuna tukuikuna micharingapas, chi nanachii kausachinakuskata. Chasallata kawachiku imasa sug kuna kausanakun kai nanaikuna. Kai kallarin kimsa iuiakunawa, llagtas maipi kausanakun, iuiakunamanda, allí iachikuna. Kai iuiakunawa punchaiachinkuna imasa ñugpamas rimaspas ringapas kankuna, chasallata kawachiku ima ruraikuna maskangapas kankuna, chimanda ima rurangapas chi nanaikuna taringapas ima tukuiwa micharingapas.

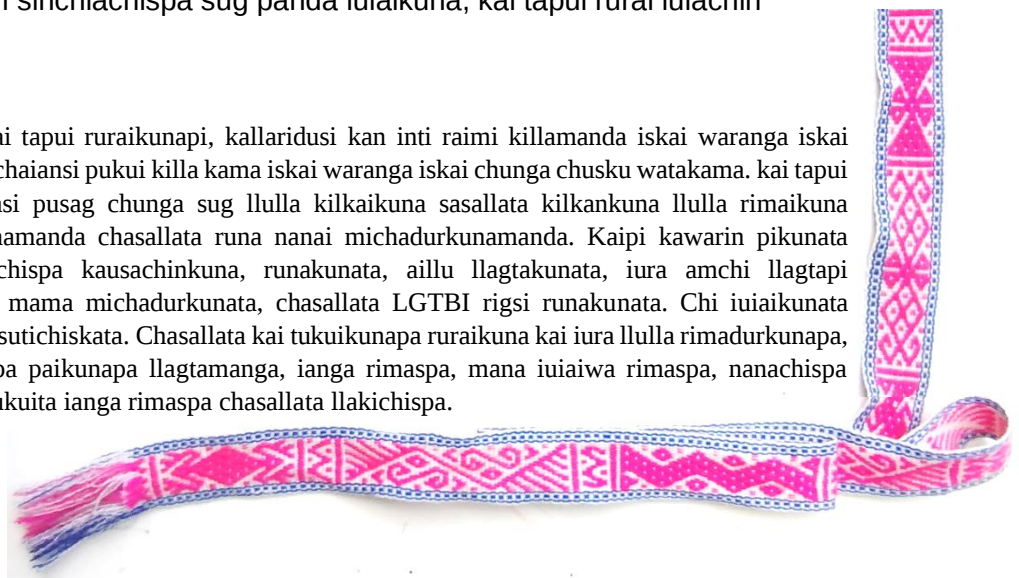

Chi panda rimaikuna, willaikuna, kan mana pandarispa, chi sutipa nikuska kan kuna chi panda iuiakuna, sugllapi rurarispa, sutichirisa suptipa rimai. Kai tapuikuna kawachiku atun willadurkunapi chi ianga rimaikuna sutipa kaskasina, sugkunata iuiachispa sutipa kaskasina. Ruranga antiwa pashlukuna chikunata kawachinga, chillapai iukanga sug kunata tapunga. Kai niraian rimanga chi ianga rimaikunamanda, iukan allimanda suma iuiaringa chimanda utka utka kawakunga. Chimanda chi (wachukuna tapuikuna) sugllapi chi sutichinkuna sutipa paskaspa, iapachinkuna iuiakuna, ruraikuna,chi sugllapi kaskakunata michaspa kausaikuna, iaikuchukuna kawangapa si sutipa sug kuna ninakuskata, chi pungupi suti sutipa nidurka.) kai ruraikunawa, kawarin ima sugkunapi ninakuskata sug runakuna imasa iuiankuna, paikuna kawachinkuna chi panda rimaikuna runamichadurkunamanda.^{kimsa}

Chusku. Achka kawachiikuna, sugkuna kawachinakun imasa mana suma kausai kausachinakun, runamichadurkunata.

Chi rimaikuna tariskata rimauro runakunawa paikunapa kausaskapi, paikunawa ruraikunakaspas, chi sutichinkuna kawai sutipa, kawachinkuna suglla rurai tukuilla rigsiska, kan kawachinga sugkunata, nana suma kausachidurkuinta, ukupi kaskasina. Kai iuiakuna iukan ruku angukuna, chi iuiakuna samunkuna iuiaiwasimanda Américas chi Estatuto seguridad chi kanchis chungas watakunapi atun llagtapi Colombia. Chasa rimaspa, ruraspas chira kausankuna, chi kan sinchiachispa sug panda iuiakuna, kai tapui rurai iuiachin

^{kimsa} tiansi sug tari kai tapui ruraikunapi, kallariidusi kan inti raimi killamanda iskai waranga iskai chungas kimsa watapi chaisi pukui killa kama iskai waranga iskai chungas chusku watakama. kai tapui ruraikunapi tarinkunasi pusag chungas sug llulla kilkaikuna sasallata kilkanakuna llulla rimaikuna sugllapi michadurkunamanda chasallata runa nanai michadurkunamanda. Kaipis kawarin pikunata achka paikuna llakichispa kausachinkuna, runakunata, aillu llagtakunata, iura amchi llagtapi kausadurkunata, alpa mama michadurkunata, chasallata LGTBI rigsi runakunata. Chi iuiakunata ruraskata VERIFICO sutichiskata. Chasallata kai tukuikunapa ruraikuna kai iura llulla rimadurkunapa, kankuna llulla rimaspa paikunapa llagtamanga, ianga rimaspa, mana iuiaiwas rimaspa, nanachispa paikunapa rimaiwas, tukuita ianga rimaspa chasallata llakichispa.

Sug iuiami tian sug runakunamanda, paikuna sug kunakuinta ninkunasi paikunatapaspanda kawankuna, manchachinkuna sug kuna, nispa paikuna mana allí runa mi kankuna, paikunallatata kawarin sug rimaikunapi. Chasa nispa, sug kuna ninkuna runamichadurkunasi, mana iuiaisi iukankuna, chasa kaspaiurakuna runakunata tukuikunata kachadurkunata iapachinkuna llagta kausadurkunata, iapa ruraikuna rurachiskapi, sugkunama riichiskapi, chasallata iapa nanachispa mama alpata. Kai tapui ruraikuna niinka kai nanaikuna apichiridusikankuna, chasa kuti sug puncha kutisi kawarin. Runapa iakichidur iuiai ukupi kaskata, iapachin ningapa manasi kawai iukankuna runa michadurkunapa iuiaita. Kawachinkuna nanachidurkagsina, mana sakidur ñugpama tukuikuna richukuna, mana ianga nirichu iakichiikunamanda, amchi sapalla kaskata, kawachispa kai iakichiikuna mana llakichinkuna tukui atun llagtata.

Chasa nispa atun llagtakuna michadurkuna, ninkuna chi sugta mana suma kawai alli kan, ari ningapa chi ruraikuna runa michadurkunamanda llagtakunamanda, kawachukuna mana allí kuinta, amchikakasina. Chi willaikuna, sugkunata tukui ari ninga, amchi iuiachiringa, kawachinkuna chasa kaskasina runakunata, sug runa michadurkunata, kai alpapi mamamanda iugsiuramanda. Chasallata ninkuna karikunata, warmikunata sug kunata mana iachankuna kari warmi kaskata. Chi rurai tapuikuna kawachiku, chi ruraikunatasi mana samunakun sug runakunamandalla sugpi kausadurkuna amchi llagtakunapi, ninkuna llagta kausadurkunamandasi chi iuiaipas samuku.

Chasa nispa atun llagtakunapa michadurkuna, kawachiku imasa runa warmi michadurkunapa iuia iagtakunapi kansi paipa kusa warmi ari nigpikuna, sug iuiai kansi karikunata uiai imasa paikuna niskata, paikuna ninkuna warmikuna michankuna sug ruraikuna ruranga. Chasa nispa, suma iuiaikunapi tukui llagtakuna michadurkunawa ninkuna chi mana allí kausachi, chi ianga rimaiku sugkunata nanachinkuna mana kulki iukadurkunata, amchi llagtakunapi kausadurkunata, runakunata, warmikuna karikuna sug munariska kangapa.

Pishka. Chi nukanchipa nanai kausaikuna, kausaita ruraska ruraikunawa runamichadurkunamanda rimaska.

Chasa tapuikuna rurai allí kawachiskata, imasa Sugkunapa rimaikuna sungu iuiaikuna nanachinkuna runakunata, chasallata ianga rimankuna, chasallata ninkuna imasa chi ianga

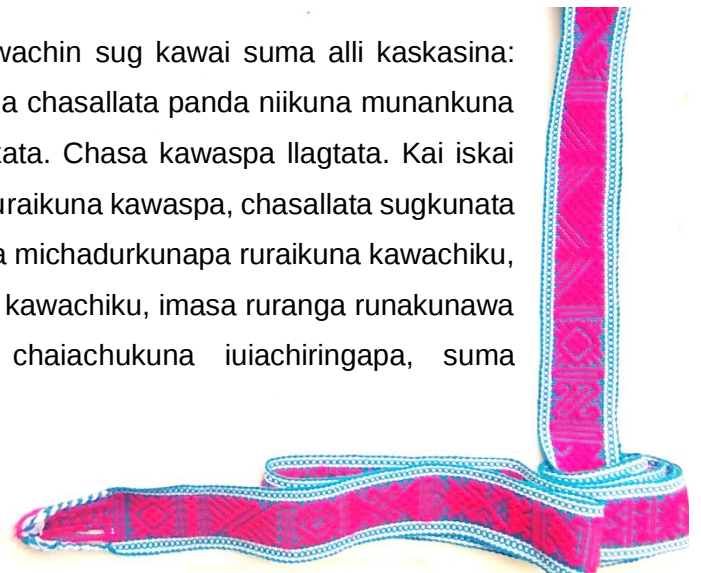
rimaikuna wagglichinkuna kai ruraikuna llagtakunapi, runakunata, paikuna michadurkunata tukui iuiaikunamanda , kausaikunamanda tukui llagtakunapi kausaskata.

Kai mana alli ruraikuna mana kankuna sugma riichingapaglla, kalpachii sug kunata wafuchi. Kai mana alli ruraikuna sugkunata sakiku achka nanaikuna llakichiikuna paikunapa purakuna, chi llagtapi kausaskakunata, paikunapa kausaipi, maikan mai kaskapi. Sug atun llagtakuna michadurkuna tandachinkuna achka rimaikuna, chipi kawachinkuna purakunasi paikunapa kausai llikichirin, chasanispa purakuna mana munankuna ruranga Taitakunapa, mamakunapa, kusakunapa, warmikunapa, Wawakunapa rurai,.

Kai llakiikuna, mana alli ruraikuna, chi nanaikuna runamichadurkuna kausanakuskata, chasallata sugkunama runawilladurkuna, chasallata kawarin, mana sutipa kaskasina, sugkuna ianga rimaspa paikunapa rimaikunamanda, ukuma paikunapa kagtapi, chasallata llugsin kagtamanda. Imasa ña ninchi, sugkuna iuianakun iangasi kinchangapa munarinakun, ninkuna paikunapa nanaikuna ninakunsi ianga si kankuna, ni pisi chi rimaikunata uiangapa kankuna, ninkuna kaikunandallasi rimaripa kankuna. Chasallata ninakun chi alli chukan u mana alli. Chipas tapunakun chi runakunamanda chi ruraikuna rurangapa iachanakun, iukankuna alli iuiai imasa ministinkuna. Chasa sutipa ninkuna imasa rimanakun chi nanachispa kausachinakun, mana suma kausachispa, ña samuka ashka wata wasanimanda, iukan angukuna ña jundumanda, iurakuna chasa nanachispa kausachinakun runakunata amchillagta kausadurkunata, kikinkunalla atun nirispa, sugma ruraspas.

Kai tukui ruraikunata ruraskata, kai tapuikuna kawachin sug kawai suma alli kaskasina: llikichi llagtapa iuiai. imasa ruraspas, ianga rimaikuna chasallata panda niikuna munankuna chagpichinga sugllapi kaskata chasa munanakuskata. Chasa kawaspa llagtata. Kai iskai ruraikuna kikinkunata mana suma kawachinkuna, ruraikuna kawaspa, chasallata sugkunata pas mana suma kawachinkuna. Sug atun iagtakuna michadurkunapa ruraikuna kawachiku, kai iuiaikuna chagpichi ukuma amchi llagtakunama kawachiku, imasa ruranga runakunawa allí kausai karangapa, chasallata tukuikuna chaiachukuna iuiachiringapa, suma micharingapa.

Nukanchi iuianchi llagtapi tandachii mana sinchi kagpi, kawanakunchi tukuripa riku, chasallata kan runa michadurkunawa, llagtapi ulladurkunawa. Sutipa kan tukui llagtapi ulladurkuna, kawankuna runa michadurkunata mana allí quinta, ninkuna nukanchi kikin imata rurangapa kanchi paikunawa, mana sakinakun ñugpama riinga, iukanchi chasallata runa michadurkuna kawanakun llagtapi ulladurkunata mana allí quinta, jiru runakunata kausachispa, paikunapkausa. Chasa nispa, atun llagta, nisunchi, mana kawan nukanchipa suma kausai alli sumaglla kaskasina, chasallata iapachiku tukui nanachispa kausachidurkunata, mana asutinkuna ni apankuna asutichukuna.

Ninga kai ruraikuna mana alli kankuna, chi ruraku mana kawachukuna, amchi rurarichu chi nanaikunata manchaikunata samunakuskata, mana wañuchichukuna, sugkunata dipanda manamas kawachukuna, sugkunata kalpachispa. Mana sutipa kawanakun wañuchiskakunata kai nanachiikuna kankuna iagtamanda iapa nana, sutichinkuna pindinsiarispa paikunallatalla, chillapi kausadurkunawa. Kai kawachin imasa runakuna tukui punchakuna manchaipi purinakun mananchalla nispa. Atun llagta mana sutipa maki churarin sungupi chasa nima mana ruraku michangapa kai runakunata.

Sugta. **Sug sinchi iuiaita kai tapuimanda,**

kanmi iapa alli kawachinga chi ruraikuna chi sugkunama rimaikuna uiachichinga imasa amchi llagtakunapi runakuna rurankuna. Chasallata alli kan kawachinga imasa kai amchi llagtakuna kausai maskankuna, mana iukaspa imasa sagkunama kawachinga imasa sutipa kausarin, mana iukaspa kulki sugkunakuinta. Ninchi iukanchi ruranga iuiariikuna nukanchipa alpamanda imasa wasa watakuna kausarkanchi. Suma tandachiripa, tiaripa iuiaripa iukanchi kuti iuiachiringa imasa kausai karka kai amchi llagtapi, chasa sinchiachirin tandachiripa tukui aillugkunawa, imasa taita runamichadurkuna paikunapa kausai puchukachinkuna sug runakunata michaspa, suma kausa maskuaspa, chasa nispa iukanchi ñugpa kawangapa.

Sug alli rurai iugsin iukaspa tukui chillatata pashlu. Chasallatata kan kawanga imasa sug watakunapi rimaikuna rimanakurka runakunata amchi llagtakunapi kausadurkunata. Chiwa ruraikuna iukarin ruranga, achka iuirispa iapachingapa ruraikunawa, chasa suma sugkunawa kawaringapa amchi llagtakunawa sug llagtakunawa pas. Chasa nispa munankuna rimaikuna kuanga, chi iura iuiadurkuna kawaspa kadurkuna suma allí

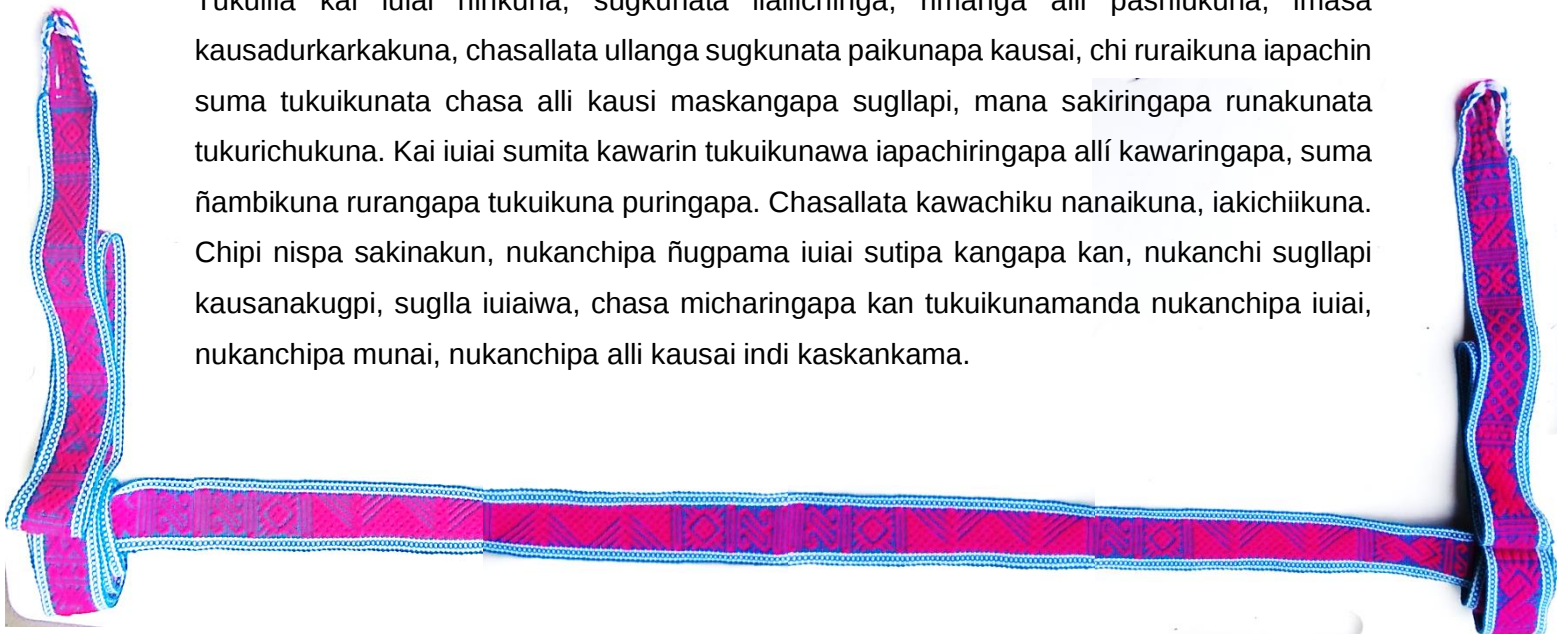

kausaimanda, kawachirichukuna imasa sutipa kaskasina: runakuna tukui punchakuna ruraikuna ruraspa chisianakun, alli tukuikunata ruraspa, tukuimanda iuiarispas, michaspas, sutipa allí kausai munaspa tukuikunawa allilla kaspas.

Ministin rimanga kusikuspa chi ianga rimaikuna sug iuiawa kawachukuna, chi nanachiikuna manamas kausachichukuna. Chasallata sutipa rimanakuchu sugkunata, chi rimaikuna nichukuna imasa allilla ñugpama rinakun, chi sutipa allilla kausaikunamanda. iapachin runakunata kawachukuna ruraikunata imasa michankuna suma kausaita, chillapi kawaspa alli kausaita, mana iuiaspa sugpi kai munai mi kan. Chasallata iukankuna kawanga mai alpapi iakichirispas kausanukurka, runa michadurkuna sumita kausangapa, paikunapa kausaikuna, nanaikuna, llakichiriikuna, katichiikuna. Nukanchi iachaikuura maituku atun kan kai nanachiikuna, iuianchi chikar suma kaska kai iachai, rigsi, nukanchi mana tukuringapa, chasa iachaspa imasa rurangapa kanchi micharispas ñugpama allí kausangapa. Suma rigsispa paikunapa kausai, kainimanda wichai iachanchi imasa rurangapa kanchi, tukuilla sugllapi ñugpama kawaspa.

Kai ruraita ministin kawachinga, iapachispa kai ruraikunata ña iagtapi iura willadurkuna ruraskata, chasallata runakuna ruraskata llagtakunapi. Chasalata kawachinakun kai rurai tapuchiikunapi: sugllapi tukuspa llagtakuna suma sugkunata willangapa sug llagtakunapi sutikanmi, Norte del Cauca (ACIN) ckasallata tian sug Montes de Maria, tiankuna amchi llagtakunapi maipi runakuna rimankuna tukuikunata willangapa chillapa chasallata karu kaskakunata, Norte de Santander, chasallata lachai Wasikuna maipi tukui munaskakunata iachachinkuna, sutichinkuna Ñambi Suma kausangapa, sug sutikan lachai Wasi luiaringapa imasa micharingapa karin Nukanchipa alpa mama, chasallata suma kausaita. Chasa pas tian sug kuna sugllapi tukudu awispa purinkuna, chasallatata sug kuna sugrigcha paikunapa iuiai, kausai kawachinakun sugkunata. Kai tapuchii ruraikuna kawachispa riku, imasa allí ruraskakuna kai ruraikuna, chasallata niiku chi allí ruraikuna ruradu, paikunapa ministikuna, chipi pas niku ima ministingapa kankuna. chasa nispas, alli mi kan amchi llagtakunapi kausanakuchu runakuna iapachirispas paikunapa iuiai, paikunapa kausai, paikunapa suma pashlukuna sugllapi tukuikuna tiarispas. Chasallata ninkuna rurangapa imasa iachachiringapa kankuna, chasa tukuikunata iachachingapa runakunapa llagtapi.

Tukuilla kai iui ai ninkuna, sugkunata Ilalichinga, rimanga alli pashlukuna, imasa kausadurkarkakuna, chasallata ullanga sugkunata paikunapa kausai, chi ruraikuna iapachin suma tukuikunata chasa alli kausi maskangapa sugllapi, mana sakiringapa runakunata tukurichukuna. Kai iui ai sumita kawarin tukuikunawa iapachiringapa allí kawaringapa, suma ñambikuna rurangapa tukuikuna puringapa. Chasallata kawachiku nanaikuna, iakichiikuna. Chipi nispa sakinakun, nukanchipa ñugpama iui ai sutipa kangapa kan, nukanchi sugllapi kausanakugpi, suglla iui aiwa, chasa micharingapa kan tukuikunamanda nukanchipa iui ai, nukanchipa munai, nukanchipa alli kausai indi kaskankama.